

ЦИФРОВІ РІШЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Ю. В. УЛЯНИЧ, кандидат економічних наук

М. О. ДЯЧЕНКО, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет

Досліджено сучасні тенденції розвитку цифрових рішень фінансової системи України та їх вплив на діяльність банківських установ. Розглянуто особливості функціонування фінтех-компаній, їх роль у підвищенні якості фінансових послуг і розширенні доступу до них. Проаналізовано ключові напрями впровадження інновацій у банківському секторі, зокрема розвиток цифрового банкінгу, платіжних технологій, продуктів для малого та середнього бізнесу, а також використання штучного інтелекту. Особливу увагу приділено досвіду ПриватБанку як прикладу успішної цифрової трансформації. Визначено основні переваги та виклики, пов'язані з інтеграцією фінансових технологій, а також їх вплив на конкурентоспроможність банків і розвиток фінансового ринку України.

Ключові слова: фінансовий ринок, цифровізація, фінансові технології, цифрові рішення, інновації, банківський сектор, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток фінансових технологій та активна експансія іноземних фінтех-компаній на український ринок суттєво трансформують традиційну модель функціонування фінансового сектору. З одного боку, це сприяє підвищенню доступності та якості фінансових послуг, впровадженню інноваційних рішень і посиленню конкуренції. З іншого – актуалізує низку проблем, пов'язаних із адаптацією вітчизняних банків до нових умов, забезпеченням ефективного використання цифрових технологій та збереженням конкурентоспроможності. Особливої уваги потребує питання інтеграції інновацій у діяльність банківських установ, зокрема в контексті підвищення їх фінансової ефективності та оптимізації бізнес-процесів. Попри наявність окремих успішних практик, таких як цифрова трансформація ПриватБанку, залишається недостатньо дослідженим вплив комплексного впровадження фінансових технологій на результати діяльності банків, а також механізми їх адаптації до умов зростаючої конкуренції з боку фінтех-компаній.

У зв'язку з цим виникає необхідність поглибленого дослідження ролі інновацій у розвитку фінансових установ, визначення ключових напрямів їх ефективного впровадження та оцінки впливу цифрових технологій на фінансові результати банківського сектору.

Аналіз останніх досліджень. Питання цифровізації фінансової системи набуває дедалі більшої актуальності в умовах трансформації економіки та розвитку інформаційних технологій. В Україні ця проблематика активно досліджується як у науковому середовищі, так і на рівні державної політики, зокрема у контексті

впровадження цифрових фінансових інструментів, розвитку фінтех-сектору та підвищення ефективності функціонування фінансових інституцій. Значний внесок у дослідження цифрових трансформацій у фінансовій сфері здійснили такі українські науковці, як О. Барановський, О. Бала, Р. Безпалій, С. В'язовий, Л. Дудинець, Т. Калашнікова, К. Мазаракі, О. Шевченко та інші. У їхніх працях розглядаються теоретичні засади розвитку фінансової системи, вплив цифровізації на банківський сектор, а також ризики та перспективи впровадження інноваційних технологій у фінансовій діяльності [1–5].

Окрему увагу дослідники приділяють розвитку фінтех-компаній, цифрових платіжних систем, технологій блокчейн та штучного інтелекту у фінансах. У працях вітчизняних і зарубіжних авторів висвітлюються питання трансформації банківських послуг, зростання ролі дистанційного обслуговування клієнтів, а також впровадження електронних грошей і цифрових валют. Важливу роль у формуванні сучасних підходів до цифровізації фінансової системи України відіграють нормативно-правові ініціативи та стратегічні документи, розроблені Національний банк України та Міністерство цифрової трансформації України. Зокрема, досліджуються питання розвитку безготівкової економіки, впровадження відкритого банкінгу, цифрової ідентифікації та кібербезпеки у фінансовій сфері.

Разом з тим, незважаючи на значну кількість наукових праць, низка аспектів цифровізації фінансової системи України потребує подальшого дослідження. Зокрема, недостатньо розкритими залишаються питання інтеграції новітніх цифрових рішень у діяльність фінансових установ в умовах воєнного стану, оцінки ефективності їх впровадження, а також мінімізації ризиків, пов'язаних із кіберзагрозами та нестабільністю економічного середовища.

Методика досліджень. Використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема: методи теоретичного узагальнення та систематизації – для розкриття сутності фінансових технологій і їх ролі у розвитку фінансового ринку; аналізу та синтезу – для дослідження сучасного стану фінтех-сектору та діяльності банків; порівняльного аналізу – для зіставлення вітчизняних і зарубіжних практик впровадження інновацій; статистичного аналізу – для оцінки розвитку фінтех-ринку; а також кейс-метод – для дослідження практичного досвіду впровадження інновацій на прикладі банківських установ.

Метою статті є дослідження особливостей цифрового розвитку фінансових технологій в Україні, оцінка впливу інноваційних цифрових рішень на діяльність банківських установ та визначення ключових напрямів інтеграції фінтех-інструментів у фінансовий сектор.

Результати досліджень. Інтенсивний розвиток інновацій у фінансовому секторі зумовлює появу нових викликів для регуляторної системи. Динамічне розширення FinTech-індустрії, активне впровадження криптовалют і цифрових активів ускладнюють застосування традиційних інструментів регулювання, що, своєю чергою, вимагає перегляду підходів до фінансового нагляду та посилення міжнародної взаємодії. Оскільки технологічний прогрес значно випереджає темпи оновлення законодавства, виникають додаткові ризики для фінансової стабільності. Це актуалізує необхідність пошуку оптимального співвідношення між підтримкою інноваційного розвитку та забезпеченням ефективного контролю.

Однією з ключових проблем сучасного фінансового регулювання є визначення правового статусу криптовалют та інших цифрових активів. Їхня комплексна природа, що поєднує фінансові, технологічні та правові аспекти, ускладнює формування адекватних нормативних підходів. З одного боку, такі активи сприяють розширенню доступу до фінансових послуг і підвищують рівень фінансової інклюзії. З іншого – вони можуть бути використані у незаконній діяльності.

Нині в Україні активно розвивається нормативно-правова база у сфері регулювання цифрових активів. Зокрема, у березні 2022 р. було ухвалено Закон «Про віртуальні активи», який визначає правові засади функціонування ринку та статус його учасників. Відповідно до цього закону криптовалюти класифікуються як нематеріальні активи, а основні положення їх регулювання систематизовано у відповідних аналітичних матеріалах. Стрімкий розвиток фінансових технологій відкриває нові можливості для економічного зростання, проте водночас ускладнює процеси регулювання та протидії шахрайству. Інновації сприяють формуванню складних транзакційних механізмів, які можуть використовуватися як у легальній діяльності, так і в недобросовісних практиках, табл. 1, [2].

Табл. 1. Ключові положення Закону України «Про віртуальні активи»

Назва положення	Опис
Визнання віртуальних активів	Закон офіційно класифікує віртуальні активи як нематеріальні цінності та визначає їх правовий статус у правовій сфері України
Регулювання діяльності постачальників послуг	Запроваджуються вимоги щодо реєстрації та ліцензування компаній, які надають послуги, пов'язані з обігом віртуальних активів (біржі, обмінні пункти тощо)
Державний нагляд	Міністерство цифрової трансформації України призначене основним регулятором ринку віртуальних активів, яке несе відповідальність за контроль та нагляд за його діяльністю
Фінансовий моніторинг	Впроваджуються заходи боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, що відповідають міжнародним стандартам, у контексті операцій з віртуальними активами
Податкове регулювання	Для забезпечення повного регулювання оподаткування операцій з віртуальними активами необхідно внести зміни до податкового кодексу України
Захист прав учасників ринку	Закон визначає процедуру обміну віртуальних активів на національну валюту та інші цінності, встановлюючи правила для таких операцій
Взаємодія з традиційною фінансовою системою	Закон визначає процедуру обміну віртуальних активів на національну валюту та інші цінності, встановлюючи правила для таких операцій
Відповідальність за порушення	Встановлюються санкції та відповідальність за порушення законодавства у сфері віртуальних активів, включаючи штрафи та інші методи впливу
Міжнародне співробітництво	Передбачається співпраця з міжнародними організаціями і іноземними регуляторами з метою гармонізації законодавства і стандартів
Сприяння інноваціям	Закон сприяє розвитку інноваційних технологій, зокрема блокчейн та їх інтеграції в різні сфери економіки і державного управління

Швидкий розвиток фінансових технологій дає нові можливості для економічного зростання, водночас створюючи значні труднощі в регулюванні та боротьбі з шахрайськими схемами. Розвиток фінансових технологій стимулює трансформацію традиційних фінансових продуктів і послуг у трьох основних напрямках відповідно до класифікації Базельського комітету з банківського нагляду: кредитно-депозитна діяльність і залучення капіталу; розрахунково-клірингові операції; управління інвестиціями, рис. 1.

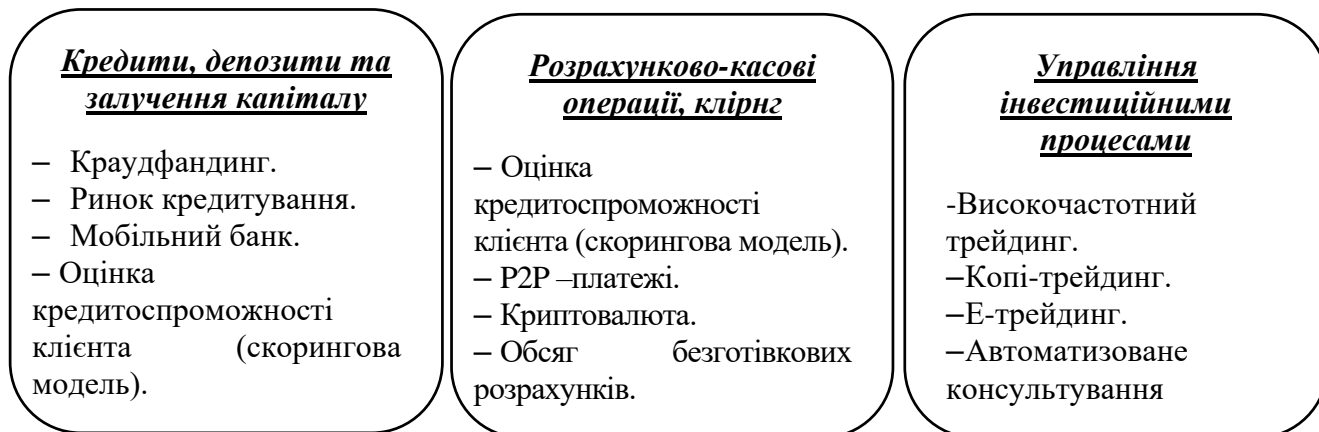

Рис. 1. Класифікація фінтех продуктів і послуг відповідно до класифікації Базельського комітету із питань банківського нагляду

Аналітичні дані свідчать, що на вітчизняному фінтех-ринку досі недостатньо розвинені інститути підтримки інновацій, зокрема акселератори, які могли б сприяти розвитку стартапів на ранніх стадіях. Крім того, на відміну від міжнародної практики, українські компанії часто виходять на ринок із уже завершеним продуктом, що обмежує гнучкість та стримує розвиток інноваційного середовища [4, 7]. Ключовими учасниками фінтех-сектору в Україні залишаються банки. Найбільш технологічно розвинені установи, такі як Ощадбанк, Укргазбанк, Укрсиббанк, ПУМБ, ОTR Bank і Monobank, активно співпрацюють із фінтех-компаніями у межах спільних проєктів. Водночас ПриватБанк вирізняється наявністю потужної внутрішньої ІТ-інфраструктури, що зменшує потребу у зовнішньому партнерстві.

За даними UAFIC, український фінтех-ринок налічує понад 100 компаній, більшість з яких працюють у сферах платіжних сервісів, онлайн-кредитування та фінансових технологій. Україна займає провідні позиції у світі за рівнем розвитку безконтактних платежів: кількість активних банківських карт перевищує 38 млн, значна частина з яких підтримує безконтактні технології. Більше 20 банків надають NFC-сервіси, що забезпечує Україні місце серед лідерів у цій сфері. Значна частина фінтех-компаній зосереджена у Києві, тоді як Дніпро та Львів також виступають важливими регіональними центрами. Приблизно третина компаній працює на міжнародних ринках, рис. 2 [7].

У контексті розвитку Індустрії 4.0 особливого значення набуває технологія блокчейн, яка забезпечує підвищення безпеки, прозорості та надійності даних. Блокчейн є децентралізованим розподіленим реєстром, що дозволяє створювати незмінні записи майже в реальному часі без необхідності залучення посередників,

що сприяє зниженню транзакційних витрат і підвищенню ефективності економічних процесів.

Рис. 2. Карта фінтех-компаній України, 2024 р.

Кожен блок у такій системі пов'язаний із попереднім і не підлягає зміні або видаленню, що гарантує високий рівень надійності. У корпоративному середовищі блокчейн, як правило, функціонує у форматі обмеженого доступу, що дозволяє контролювати операції читання та запису. Крім того, блокчейн виступає як платформа для реалізації смарт-контрактів, автоматизації логістичних ланцюгів, платіжних систем та інших бізнес-процесів. Дані, які раніше зберігалися у внутрішніх інформаційних системах підприємств, стають доступними для всіх учасників мережі в межах розподіленого реєстру [6].

Важливу роль у розвитку фінансового сектору відіграють технології штучного інтелекту та машинного навчання. Їх використання сприяє підвищенню ефективності, прозорості та безпеки фінансових систем. Вони дозволяють обробляти великі обсяги даних, здійснювати прогнозування та автоматизувати складні процеси, які раніше потребували участі людини.

У сучасних фінансових установах штучний інтелект активно застосовується для автоматизації ключових операцій. Зокрема, банки використовують чат-ботів та інші цифрові інструменти для взаємодії з клієнтами, що дозволяє підвищити рівень персоналізації послуг і одночасно оптимізувати витрати. Окрім таких напрямів, як цифрові платежі, мобільні додатки, блокчейн і криптовалюти, існує широкий спектр інших інноваційних рішень, які вже суттєво впливають на фінансову систему та мають значний потенціал подальшого розвитку, рис 3. [7].

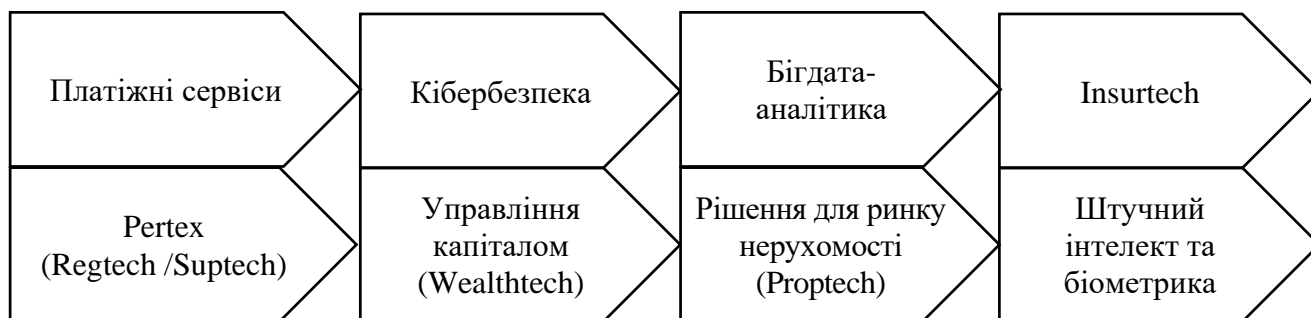

Рис. 3. Найперспективніші ніші фінтеху для інвестування

Найуспішніші сучасні фінтех-компанії світового рівня представлені у таблиці 2.

Табл. 2. Іноземні фінтех-компанії в Україні

Назва компанії	Країна народження	Пропоновані послуги
Revolut	Об'єднане королівство	Додаток мобільного банкінгу з грошовими переказами, обміном валют, аналітикою витрат, та інструментами бюджетування
Transfer Wise	Об'єднане королівство	Інтернет-платформа для міжнародних грошових переказів за конкурентними курсами та низькими комісіями
Monobank	Нідерланди	Додаток мобільного банкінгу з управлінням рахунками, платежами та бюджетними інструментами
Paysend	Об'єднане королівство	Міжнародний грошовий переказ та обмін валют
Figo	Німеччина	Банківська платформа API для розробників та підприємств
N26	Німеччина	Додаток мобільного банкінгу з управлінням рахунками, платежами та бюджетними інструментами

Іноземні фінтех-компанії активно освоюють український ринок, пропонуючи різноманітні послуги – від мобільних банківських додатків до онлайн-сервісів грошових переказів і API-рішень для корпоративних клієнтів. Завдяки впровадженню передових технологій вони забезпечили українським користувачам доступ до сучасних, зручних і економічно вигідних фінансових інструментів.

Яскравим прикладом впровадження інновацій у фінансову діяльність є досвід ПриватБанку. Інноваційна складова стала визначальним елементом його стратегії, особливо після націоналізації, коли постала необхідність відновлення довіри клієнтів і посилення конкурентних позицій. Ключові напрями технологічного розвитку банку, що мають вагомий вплив на його фінансові результати, включають:

1. Розвиток цифрового банкінгу. Основою цифрової екосистеми банку є застосунок Privat24, який забезпечує широкий спектр операцій - від здійснення платежів і переказів до управління депозитами, кредитами, валютними операціями, оплатою комунальних послуг і купівлею квитків. Активне розширення функціоналу, зокрема для бізнес-користувачів, сприяє залученню нових клієнтів і формуванню стабільних комісійних доходів.

2. Інновації у платіжній інфраструктурі. Впровадження безконтактних технологій (NFC, Google Pay, Apple Pay), розвиток мережі терміналів, застосування рішень Tap to Phone та можливість миттєвих переказів за номером телефону стимулюють збільшення обсягів транзакцій і, відповідно, доходів від комісій.

3. Цифрові сервіси для малого та середнього бізнесу. Банк пропонує комплексні онлайн-рішення для ФОП і юридичних осіб, включаючи інтеграцію з

бухгалтерськими системами, інструменти для зовнішньоекономічної діяльності та розширені можливості бізнес-банкінгу. Це сприяє розширенню клієнтської бази МСБ і зростанню кредитного та депозитного портфелів у цьому сегменті.

4. Інноваційні підходи у кредитуванні та депозитах. Хоча базові принципи цих продуктів залишаються незмінними, цифровізація процесів (онлайн-оформлення, автоматизований скоринг, дистанційне управління через застосунок) підвищує їх доступність і адаптивність до потреб клієнтів.

5. Застосування аналітики даних і штучного інтелекту. Системи на основі AI використовуються для персоналізації фінансових пропозицій, вдосконалення управління ризиками та автоматизації клієнтської підтримки. Це дозволяє підвищити ефективність продажів, покращити якість кредитного портфеля та знизити операційні витрати.

Висновки. Отже, активний розвиток фінтех-сектору, зокрема вихід іноземних компаній на український ринок, сприяє підвищенню конкуренції, розширенню спектра фінансових послуг і покращенню їх якості. Використання сучасних цифрових технологій забезпечує споживачам доступ до більш зручних, швидких і економічно ефективних фінансових інструментів. Досвід ПриватБанку демонструє, що інновації є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності фінансових установ. Розвиток цифрового банкінгу, впровадження сучасних платіжних технологій, створення продуктів для бізнесу, цифровізація кредитних і депозитних процесів, а також використання штучного інтелекту сприяють зростанню клієнтської бази, збільшенню обсягів операцій і оптимізації витрат.

Таким чином, інтеграція інновацій у фінансову діяльність не лише забезпечує підвищення ефективності роботи банків, але й формує передумови для подальшого розвитку фінансового ринку України, його цифровізації та інтеграції у глобальний фінансовий простір.

Література:

1. Varanovskyi O. I. Регулювання функціональних і структурних трансформаційних процесів у фінансовому секторі. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. № 1(32). С. 292–306. <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i32.200525> (дата звернення: 03.04.2026).

2. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації. [Електронний ресурс]. URL: thedigital.gov.ua (дата звернення: 10.04.2026).

3. Шевченко О. Світові тенденції розвитку ринку фінансових технологій та особливості його функціонування в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.6.86

4. Фінансова фортеця України. НБУ. 2023. [Електронний ресурс]. URL: bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalnogo-banku-ukrayini (дата звернення: 20.04.2026).

5. Вергелюк Ю. Ю., Ганцяк М. О., Фомов Д. О. Цифрова трансформація банківської системи: глобальні орієнтири для України. *Фінанси України*. 2025. № 3. С. 45–57. <https://doi.org/10.33763/finukr2025.03.045>.

6. Сопін Є. О. Напрями цифровізації сектору фінансових послуг та забезпечення ефективності платіжних операцій у цифровій економіці. *Економічний простір*. 2021. № 174. С. 50–57. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/174-9>.

7. Замковий О. І., Котенко Т. М. Fintech трансформації та їх вплив на сталість розвитку фінансових ринків та інститутів в Україні в екосистемі корпоративної культури. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-17>.

References:

1. Baranovskyi, O. I. (2021). Regulation of functional and structural transformation processes in the financial sector. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(32), 292–306. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i32.200525>. [in Ukrainian].
2. Official website of the Ministry of Digital Transformation. (n.d.). Retrieved April 10, 2026, from thedigital.gov.ua. [in Ukrainian].
3. Shevchenko, O. (2021). Global trends in the development of the financial technology market and peculiarities of its functioning in Ukraine. *Efektivna Ekonomika*, (6). . DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.6.86>. [in Ukrainian].
4. Financial fortress of Ukraine. National Bank of Ukraine. (2023). Retrieved April 20, 2026, from bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalnogo-banku-ukrayini. [in Ukrainian].
5. Verheliuk, Yu. Yu., Hantsiak, M. O., & Fomov, D. O. (2025). Digital transformation of the banking system: global guidelines for Ukraine. *Finansy Ukrainy*, (3), 45–57. <https://doi.org/10.33763/finukr2025.03.045> [in Ukrainian].
6. Sopin, Ye. O. (2021). Directions of digitalization of the financial services sector and ensuring the efficiency of payment operations in the digital economy. *Ekonomichniy Prostir*, (174), 50–57. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/174-9> [in Ukrainian].
7. Zamkovyi, O. I., & Kotenko, T. M. (2022). Fintech transformations and their impact on the sustainability of financial markets and institutions development in Ukraine within the ecosystem of corporate culture. *Ekonomika ta Suspilstvo*, (38). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-17>. [in Ukrainian].

Annotation

Ulianych Y. V., Dyachenko M. O.

Digital Solutions in Ukraine's Financial System

This article examines current trends in the development of financial technologies and their impact on the transformation of Ukraine's banking sector amid the digitalization of the economy and intensifying global competition. It reveals the essence of fintech as a key driver of innovative changes in the financial sector and analyzes the characteristics of fintech companies, particularly foreign ones, that are actively integrating into the domestic market. It is determined that their activities contribute to increasing the level of financial inclusion, expanding access to financial services for the population and businesses, as well as establishing new standards for service quality and speed.

The paper analyzes the main directions of innovation implementation in banking, among which the development of digital banking, the improvement of payment technologies, the creation of comprehensive digital products for small and medium-sized businesses, and the transformation of traditional lending and deposit operations based on modern information solutions occupy a special place. Significant attention is

paid to the impact of artificial intelligence, machine learning, and big data analysis on improving the efficiency of financial institutions, optimizing risk management, and personalizing financial services.

The practical aspect of integrating innovations is examined separately using the example of PrivatBank, which is one of the leaders in the digital transformation of Ukraine's banking sector. It has been established that the active implementation of innovative technologies enhances the bank's competitiveness, expands its customer base, increases the volume of financial transactions, and reduces operating costs. It has been demonstrated that the digitalization of banking processes creates additional opportunities for the development of new business models and an increase in customer-centricity.

At the same time, it has been determined that the rapid development of fintech is accompanied by a number of challenges, including the need to improve regulatory frameworks, ensure cybersecurity, minimize fraud risks, and foster effective collaboration between traditional financial institutions and fintech companies. It is argued that the further development of financial technologies is an important prerequisite for the modernization of Ukraine's financial system, its integration into the global financial space, and the assurance of sustainable economic growth.

Key words: *financial market, digitalization, financial technology, digital solutions, innovation, banking sector, competitiveness.*